

Hannie van Genderen
Schematherapie Opleidingen

25-uurs cursus

SCHEMATHERAPIE GEVORDERD

2109U-GE2

Utrecht, september 2021

Van Genderen Opleidingen
Eburonenweg 42
6224 HX Maastricht

www.schematherapieopleidingen.nl
info@schematherapieopleidingen.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Opleiders	3
2.	Cursuslocatie	3
3.	Cursusprogramma	4
4.	Algemene informatie	5
5.	Doelgroep	5
6.	Werkwijze en toetsing	5
7.	Accreditatie cursus	6
8.	Absentie	6
9.	Overige cursussen en workshops	7
10.	Literatuur	10
11.	Bijeenkomst 1	11
	Bijeenkomst 2	13
	Bijeenkomst 3	14
	Bijeenkomst 4	16

De slides, de bijlagen, de vragenlijsten en de artikelen, die bij deze cursus horen, kunt u downloaden via de website www.schematherapieopleidingen.nl

Ga in het menu naar het tabblad 'Opleidingen' en verder naar 'Cursisten'.

Vervolgens klikt u op 'Schematherapie Basis+Gevorderd 50 uur' en vult u, indien gevraagd, het wachtwoord in dat u via mail van ons heeft ontvangen.

Let erop, dat u de bestanden zult moeten downloaden om ze te kunnen gebruiken!

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van H. van Genderen.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot H. van Genderen.

1. Opleiders

Mw. Drs. H. van Genderen (Hannie) – Coördinatie

Klinisch psycholoog, psychotherapeut, supervisor/leertherapeut/opleider VGcT en de Vereniging voor Schematherapie. Geeft individuele en groepstherapie aan volwassenen met persoonlijkheidsstoornissen. Praktijk voor Directieve Psychotherapie Meerssen.

info@schematherapieopleidingen.nl

Mw. Drs. Hélène Bögels – Docent

Klinisch psycholoog/psychotherapeut, docent en supervisor in schematherapie (VSt, ISST), supervisor cognitieve gedragstherapie (VGcT) en supervisor groepspsychotherapie (NVGP); geregistreerd EMDR practitioner (VEN). Zij heeft ervaring met schematherapie voor de cluster B en C persoonlijkheidsstoornissen (individueel en in groepen). Zij werkt bij het Centrum voor Adolescentenpsychiatrie van de Reinier van Arkel. Daarnaast heeft zij een vrijgevestigde praktijk in Den Bosch.

hbogels@psychotherapiedenbosch.nl

Dhr. Drs. R. van der Wijngaart (Remco) - Docent

Psychotherapeut, GZ-psycholoog en supervisor/leertherapeut/opleider VGcT, ISST en de Vereniging voor Schematherapie. Geeft individuele therapie aan volwassenen in eigen praktijk Perspectief, Psychotherapie Maastricht. Vice President van de ISST.

remcovanderwijngaart@gmail.com

2. Cursusplaats

Vergadercentrum
Vredenburg 19
3511 BB Utrecht
T (030) 2310068

3. Cursusprogramma

Onderwerpen	Datum	Docent
Cursusdag 1 Theorie Getting started Diagnostische Imaginatie Stoelentechniek in de diagnostische fase	29 september 2021	H. Bögels
Cursusdag 2 Cluster C-stoornissen Stoelentechniek copingmodus beginfase Imaginaire rescripting oudermodus beginfase	13 oktober 2021	H. Bögels
Cursusdag 3 Suicide/automutilatie & Crisis Cognitieve technieken Narcistische PS: Empathische Confrontatie bij de Zelfverheerlijker Borderline PS met anti-sociale trekken: stoelentechniek bij coping modus	10 november 2021	R. van der Wijngaart
Cursusdag 4 Praktijktoets De Gezonde Volwassene Imaginaire rescripting midden fase: client rescript Versterken Gezonde Volwassene- stoelentechniek eindfase	01 december 2021	H. Bögels R. van der Wijngaart

4. Algemene informatie

Dit is een cursus voor gevorderden, die al een basiscursus schematherapie hebben gevolgd en enige ervaring met schematherapie hebben opgedaan.

Schematherapie is nog sterk in ontwikkeling en werken met cliënten met een persoonlijkheidsstoornis roept steeds weer nieuwe vragen op. Eén van de nieuwe ontwikkelingen is dat er modusmodellen ontwikkeld zijn voor alle persoonlijkheidsstoornissen. Bovendien is er een model ontwikkeld dat schema's, copingstrategieën en modi op een inzichtelijke manier verbindt. Er zijn ook nieuwe toepassingen van schematherapie in verschillende settingen (groepen en echtparen) en bij diverse doelgroepen (adolescenten, verslaafden en de forensische sector). Verder wordt schematherapie op verschillende manieren geïmplementeerd in de ambulante en klinische hulpverlening. In deze cursus ligt het accent op individuele behandelingen.

Voor groepsbehandeling, specifieke methodieken voor cluster B en C en voor adolescenten is een apart cursusaanbod ontwikkeld (zie hieronder bij 9).

In deze cursus wordt dieper ingegaan op de toepassing van de cognitieve-, experiëntiële-, gedragsmatige- en interpersoonlijke technieken bij alle persoonlijkheidsstoornissen.

De cursusonderdelen zijn: Knelpunten bij het maken van een Casusconceptualisatie; Modusmodellen voor alle persoonlijkheidsstoornissen; Het toepassen van experiëntiële technieken bij complexe casussen; interpersoonlijke technieken bij cliënten met hardnekkige coping; Omgaan met te veel of te weinig woede. Er zal gebruik gemaakt worden van casuïstiek die door de cursisten zelf ingebracht wordt.

Persoonlijke informatie over cursisten of patiënten van cursisten wordt uitsluitend gedeeld met de docenten en zal vertrouwelijk behandel worden.

5. Doelgroep

Hulpverleners met een postdoctorale opleiding* of vaktherapeuten (RVB), die werken met cliënten met complexe persoonlijkheidsstoornissen. Een voorwaarde voor deelname is kennis en vaardigheden op het gebied van schematherapie op basisniveau (d.w.z. minimaal 25 uur cursus).

In het reglement van de Vereniging voor Schematherapie staat kort samengevat:

* Hulpverleners die GZ, PT, KP, psychiater of vaktherapeut (RVB) zijn kunnen deelnemen en degenen die in opleiding zijn tot deze registratie. Ook (aspirant)leden van specialistische verenigingen mogen deelnemen.

Anderen (bv. basispsychologen en overige HBO-ers) mogen alleen deelnemen als zij nauw samenwerken met geregistreerde schematherapeuten. Voor de precieze formulering zie www.schematherapie.nl onderdeel reglement cursussen.

6. Werkwijze en toetsing

In deze cursus zal, naast kennisoverdracht, vooral veel aandacht zijn voor het oefenen van vaardigheden in twee of drietallen. Voor elke bijeenkomst dient de literatuur gelezen te worden, die bij die bijeenkomst aangegeven wordt. Dus de theoretische kennis wordt bekend verondersteld en er kan veel geoefend worden.

Ter voorbereiding van de cursus maakt iedereen een casusconceptualisatieformulier en een casusconceptualisatiemodel van een eigen patiënt. De bedoeling is dat je aan de hand hiervan ontdekt waar mogelijke knelpunten zitten. Aan de hand hiervan formuleert iedereen een aantal vragen en knelpunten die in de cursus behandeld zullen worden. De docenten lezen de casusconceptualisatie en geven feedback met als doel dat je tijdens de eerste cursusdag deze casus verder kunt uitwerken aan de hand van de nieuwste inzichten. De vragen en knelpunten worden verwerkt in het cursusprogramma. Tijdens de hele cursus wordt gebruik gemaakt van eigen casuïstiek bij het oefenen van de therapeutische vaardigheden.

De laatste dag wordt een praktijktoets gehouden. De cursisten demonstreren hun vaardigheden met behulp van een rollenspel. De praktijktoets in de cursus vindt plaats aan de hand van een casus, die is opgesteld door de docenten. Een paar cursisten spelen dezelfde cliënt en iedereen speelt om de beurt de therapeut. In de cursus zal meer informatie gegeven worden over deze wijze van toetsen.

Persoonlijke informatie over cursisten of patiënten van cursisten wordt uitsluitend gedeeld met de docenten en zal vertrouwelijk behandeld worden.

7. Accreditatie cursus

Voor deze cursus wordt erkenning door de VGCT als vervolgcursus aangevraagd. Erkenning is inmiddels al vaker toegekend voor vorige cursussen. Voor degenen die lid willen worden van de VGCT is het gevolgd hebben van een basiscursus cognitieve gedragstherapie van 100 uur een voorwaarde.

De cursus is erkend door de ISST, Vereniging voor Schematherapie, de FGzPt in het kader van de herregistratie regeling voor Klinisch Psychologen, NIP eerstelijns psycholoog en de SRVB (vaktherapeuten) en op aanvraag door de NVvP

8. Absentie

Wanneer je een dag niet aanwezig kan zijn kan je je afmelden bij de docent of via het Secretariaat:

Christel van Mil
+31 622702138
info@schematherapieopleidingen.nl

In de cursus mag maximaal 1 dag gemist worden, die zal moeten worden ingehaald tijdens een volgende cursus. De kosten voor een inhaaldag bedragen € 50,-

9. Overige cursussen en workshops

Er is een uitgebreid aanbod van vervolgcursussen en workshops voor verschillende doelgroepen. Om deze cursussen en workshops te volgen dien je minimaal een basiscursus schematherapie van 25 uur gevolgd te hebben.

VOLWASSENEN

Cursus Schematherapie voor Cluster C (25 uur)

Patiënten met een Cluster C persoonlijkheidsstoornis lijken makkelijker te behandelen, omdat zij minder vaak in crisis raken, maar hun hardnekkige vermijdende en controlerende copingstrategieën zijn tamelijk moeilijk te doorbreken. Ook patiënten met hardnekkige angst- en stemmingsstoornissen hebben nogal eens (trekken van) een ontwijkende-, afhankelijke- of een dwangmatige persoonlijkheidsstoornis waardoor hun klachten onvoldoende verbeteren door de reguliere behandelmethodes.

Recent zijn een aantal modusmodellen voor cluster C ontwikkeld door Arnoud Arntz en anderen en zijn meer specifieke behandeltechnieken ontwikkeld om deze problematiek te behandelen.

Cursus Schematherapie in Groepen (25 uur)

Veel patiënten lijken nog meer te profiteren van groepstherapie dan van de toch al zo succesvolle individuele schematherapie. Het meeste onderzoek is gedaan naar de effectiviteit bij patiënten met BPS, maar inmiddels is ook al veel ervaring opgedaan met cluster C problematiek.

Schematherapie in groepen (STG) is een integratieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. In de cursus zal hier veel aandacht aan besteed worden.

ADOLESCENTEN

Schematherapie Gevorderd voor Adolescenten (25 uur)

Dit is een cursus voor gevorderden, dus voor deelnemers, die al een basiscursus schematherapie (voor adolescenten of volwassenen) hebben gevolgd en enige ervaring met schematherapie hebben opgedaan. In deze cursus komt de toepassing van de schematherapie met betrekking tot specifieke adolescenten-thema's aan de orde

Schematherapie in Groepen voor Adolescenten (25 uur)

Schematherapie in groepen (STG) is een interactieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van de psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. De inhoud van de cursus is gebaseerd op jarenlang ervaring van de Riagg Maastricht (afdeling kind en jeugd) en de resultaten van het onderzoek van Farrell, Shaw & Webber.

WORKSHOPS

Schematherapie Supervisoren (2 dagen)

Sinds 1 mei 2016 is het voor aanstaande supervisoren van de Vereniging voor Schematherapie verplicht een tweedaagse supervisorencursus te volgen. Ook voor schematherapeuten, die al langer supervisor zijn, is deze cursus interessant om de supervisie-vaardigheden te verdiepen. In deze cursus wordt de cursist vertrouwd gemaakt met de state-of-the-art op het gebied van supervisie geven, de taken en verantwoordelijkheden van effectief supervisorschap en het competentiegericht superviseren van schematherapeuten.

Workshop Schematherapie voor Partnerrelaties (2 dagen)

Schematherapie kan toegepast worden in een partnerrelatie waarbij een van de twee of allebei een persoonlijkheidsstoornis hebben.

Een partnerrelatie betreft immers een 'interpersoonlijke ontmoeting' tussen de individuele schema's en onderliggende basisbehoeften van beide partners. Helaas, ontwikkelen relaties zich lang niet altijd volgens het initiële droomscenario. Als de basisbehoeften binnen een intieme relatie onvervuld blijven, worden oude schema's en coping strategieën en modi opnieuw 'getriggerd'. Bij ST-C (Schema Therapy for Couples) ligt de focus op het valideren en vervullen van elkaars basisbehoeften. ST-C integreert cognitieve-, experiëntiële- en gedragsmatige technieken en 'limited reparenting', gericht op iedere partner afzonderlijk en beide partners samen. In deze workshop leren de deelnemers o.a.

- De relatieproblematiek te herformuleren in termen van schema's, copingstrategieën en modi.
- Ontdekken wat de onderliggende boodschappen zijn, die de schema's en modi bij elke partner 'triggeren'.
- Hoe de partners hun eigen behoeftes kunnen herkennen en vervullen en ook die van de ander.

Ouderschematherapie (2 dagen)

Ouderschematherapie is erop gericht om ouders te steunen om zoveel mogelijk vanuit hun gezonde oudermodus te reageren op modi van het kind. De modusinteractiecirkel geeft helderheid hoe modi van het kind en van de ouder elkaar triggeren. Er wordt ingegaan op de behoeften van ouders zelf, die in het verleden en vaak nu nog steeds niet bevredigd werden en gekeken hoe ouders kunnen omgaan met modi van het kind en de behoeften van het kind.

Schematherapie bij jongeren met gedragsproblemen en persoonlijkheidsproblematiek (2 dagen)

Het werken met jongeren met gedragsproblemen stelt ons voor allerlei uitdagingen. Zo hebben deze jongeren over het algemeen weinig intrinsieke motivatie voor verandering of behandeling en roepen de gedragsproblemen allerlei schema's en modi bij onszelf op. In deze verdiepende 2-daagse workshop worden richtlijnen en behandelstrategieën, zowel gericht op de individuele jongere als op het systeem, besproken en geoefend.

Modusgerichte speltherapie (1 dag)

Schematherapie gebruikt het spel van het kind om met de verschillende modi te experimenteren en bepaalde patronen te veranderen. In de modusgerichte schematherapie is de therapeut actief gericht op het contact maken het kwetsbare kind in het kind zelf, biedt alternatieven voor disfunctionele coping modi en versterkt de gezonde kanten in het kind. De technieken van de schematherapie worden op spelniveau gebruikt (limited reparenting, imaginatie met rescripting, experimenteren met verschillende modi).

Vervolgcurcus 'groepsschematherapie voor adolescenten en volwassenen (2 dagen)

Groepsschematherapie kan heel complex zijn en ook meer ervaren schematherapeuten worstelen soms met zeer uitdagende en lastige cliënten en groepsituaties. Tevens kunnen complexe situaties ontstaan door de interactie tussen de twee co-therapeuten.

Diverse knelpunten, zoals omgaan met agressie in de groep, groepsleden weigeren mee te doen aan oefeningen voor het blijde kind of die zo'n sterke beschermer hebben dat zij vrijwel nergens aan meedoen enzovoorts, zullen in deze workshop aan de orde komen.

Workshop 'Imaginaire Rescripting' (2 dagen)

Imaginaire rescripting wordt over het algemeen gezien als een van de meest effectieve technieken binnen de schematherapie. Toch is het vaak niet eenvoudig om deze techniek toe te passen. Zo worden therapeuten regelmatig geconfronteerd met uitdagende situaties waarin de patiënt bijvoorbeeld zegt 'Ik heb geen herinneringen uit mijn kindertijd' of 'Ik wil niet die oude herinneringen ophalen, waarom zou dat helpen?'. Verder zijn patiënten in hun jeugd vaak zo beschadigd dat de herinneringen aan hun jeugd erg emotioneel beladen zijn. Therapeuten voelen zich daardoor geremd om met imaginatie beelden uit dat belaste verleden op te halen uit angst voor decompensatie.

Workshop 'Meerstoelentechniek' (2 dagen)

Het is bekend dat de stoelentechniek een belangrijk werkzaam element is binnen schematherapie, omdat het de schema's verandert op belevingsniveau. In de praktijk blijkt het echter vaak toch moeilijk om deze techniek toe te passen. Sommige therapeuten voelen zich onervaren in het toepassen van deze techniek, omdat het niet hun gebruikelijke manier van werken is. Daarnaast zijn er in de praktijk diverse uitdagende situaties die nog niet behandeld zijn in eerdere cursussen.

Workshop hanteren van boze modi in schematherapie (2 dagen)

Doelstelling van deze workshop is het beter in staat zijn met boosheid in de therapeutische relatie om te gaan.

In deze cursus leren de cursisten op de eerste plaats om goed te differentiëren tussen de verschillende vormen van boosheid. De leidende vraag daarbij is "vanuit welke modus toont de patiënt de boosheid?". Is dat het boze kind, een boze beschermer, een aanval en pestmodus, een zelfverheerlijker of de gezonde volwassene?" De cursisten zullen in twee dagen leren om boze modi beter te hanteren met gebruik van specifieke methoden en technieken.

Specialistische workshop 'Chronische Depressie' (1 dag)

Hoewel CGT een bewezen effectieve behandeling is van depressie is slechts 40-50% van de patiënten klachtenvrij na een eerste behandeling. Bovendien ontwikkelt 5-20% van deze populatie een chronische vorm van depressie die therapieresistent lijkt te zijn. Deelnemers leren in deze workshop hoe ze een chronische depressie kunnen conceptualiseren in termen van schema's en modi. Daarnaast leren ze hoe ze specifieke methoden en technieken uit de schematherapie kunnen toepassen in de behandeling van chronisch depressieve klachten. De dag zit vol, soms speelse, oefeningen om veel ervaring op de te doen en tegelijkertijd niet 'besmet' te raken met de depressieve klachten waarover gesproken wordt."

Workshop 'Narcistische persoonlijkheidsstoornis' (1 dag)

Narcisme is in onze samenleving wijdverbreid, maar mensen met narcistische problematiek hebben niet zo vaak een hulpvraag. De behandeling wordt bemoeilijkt door het egocentrische en arrogante gedrag waar narcisten om bekend staan, alsmede de woedebuien, die optreden als de patiënt zich tekortgedaan of gefrustreerd voelt. Hierdoor eindigen veel behandelingen voortijdig, al dan niet door toedoen van de therapeut. Deze workshop heeft als doel de specifieke problemen bij de behandeling van NPS beter te leren hanteren. Onderwerpen zijn o.a.

- De dynamiek van narcisme goed begrijpen
- Valkuilen in het hanteren van de therapeutische relatie herkennen en hanteren
- Technieken aanpassen om effectiviteit van de behandeling te vergroten.

Workshop 'Gezonde volwassene' (1 dag)

In de literatuur en het onderwijs over schematherapie is lange tijd met name de nadruk gelegd op het bewerken van de disfunctionele ouder- en copingmodi en het valideren van de behoeften van het Kwetsbare Kind-deel van patiënten. Hoewel het versterken van de Gezonde Volwassene wel genoemd werd als uiteindelijk doel van de behandeling, was er weinig specifieke aandacht voor deze modus. Er wordt veelal onvoldoende uitgelegd wat 'De Gezonde Volwassene' van de patiënt precies is, wat die modus precies doet, hoe de patiënt kan leren contact te leggen met dit deel van zichzelf en hoe dit gezonde deel versterkt kan worden in therapie. Deze workshop richt zich op het herkennen, versterken en inzetten van de Gezonde Volwassene.

Workshop 'Complexe casussen' (1 dag)

Veel deelnemers aan onze cursussen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan terugkomdagen of masterclasses om complexe casussen te bespreken en nieuwe manieren te ontdekken om met deze problemen om te gaan. Daarom starten we dit jaar met een aantal masterclasses voor casussen van volwassen patiënten gegeven door Hannie van Genderen en Remco van der Wijngaart. Alle deelnemers worden verzocht voor aanvang een casus op te sturen waar zij vragen over hebben.

Voor actuele informatie over alle cursussen zie www.schematherapieopleidingen.nl
Voor meer informatie over schematherapie kijk op www.schematherapie.nl en volg de
LinkedIngroep van de Vereniging voor Schematherapie
Voor internationale contacten en informatie zie www.SchemaTherapySociety.com

10. Literatuur

Zie hiervoor de aparte literatuurlijst

11. Bijeenkomsten

Programma dag 1 <i>Theorie</i> <i>Getting started</i> <i>Diagnostische Imaginatie</i> <i>Stoelentechniek in de diagnostische fase</i>	Datum : 29 september 2021 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent(en) : Hélène Bögels
--	---

Literatuur die gelezen moet worden voor deze bijeenkomst: zie literatuurlijst

Vorbereiding:

- Maak een casusconceptualisatie met behulp van het [CASUSCONCEPTUALISATIEFORMULIER EN HET CASUSCONCEPTUALISATIEMODEL](#) (zie formulieren op de website en hoofdstuk 7 H. van Genderen: Casusconceptualisatie in schematherapie in Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek) en kies een knelpunt uit dat je voor kunt voordoen in een rollenspel. **STUUR het werkstuk voorafgaand aan de cursus op (zie mail)**
- Kies een paar cliënten uit met persoonlijkheidsproblematiek, die kunnen dienen als oefencasus gedurende de cursus.

09.45-10.15 Welkom, voorstellen

10.15-10.25 Doornemen cursusprogramma en inventariseren van specifieke leerdoelen

Theorie:

10.25-11.10 Opfrissen kennis schema's, copingstijlen & differentiëren modi (raad-de-modus-spel)

11.10-11.20 Koffie/thee

Getting started:

11.20-11.30 Inleiding op de fase van de casusconceptualisatie inclusief veel voorkomende uitdagende situaties

11.30-11.55 Demonstratie gesprek t.b.v. casusconceptualisatie met ondertiteling.

11.55-12.25 Oefenen in tweetallen

- Therapeut: Identificeer een of meerdere modi (de 'wave') én gebruik een experiëntiële techniek (empathische confrontatie, diagnostische imaginatie of een stoelentechniek ter diagnostiek).
- Cliënt: speel één of meer uitdagende situaties i(zonder meteen een 'patient from hell' te spelen).

12.25-12.30 Nabespreking

12.30-13.00 Lunch

Diagnostische Imaginatie:

13.00-13.15 Inleiding op Diagnostische imaginatie en de uitdagende situaties die zich daarbij voor kunnen doen

13.15-13.40 demonstratie met ondertiteling diagnostische imaginatie met daarbij valkuilen en uitdagende situaties

- 13.40-14.10 Oefenen in tweetallen met Diagnostische imaginatie:
Instructie client: speel enkele van de besproken valkuilen en uitdagende situaties
(zonder daarbij een 'patient from hell' te spelen)
- 14.10-14.20 Nabespreken
- 14.20-14.30 Koffie/thee

Stoelentechniek in diagnostische fase:

- 14.30-14.45 Inleiding op stoelentechniek en de uitdagende situaties die zich daarbij in de diagnostiek-fase kunnen voordoen
- 14.45-15.15 Demonstratie met ondertiteling van stoelentechniek in de diagnostiekfase met daarbij de valkuilen en uitdagingen
- 15.15-15.45 Oefenen in tweetallen met de stoelentechniek in de diagnostiek-fase
Instructie client: speel enkele van de besproken valkuilen en uitdagende situaties
(zonder daarbij een 'patient from hell' te spelen)
Instructie therapeut: pas enkele van de gedemonstreerde strategieën toe
- 15.45-15.55 Nabespreken

Van casusconceptualisatie naar behandeling: het behandelplan

- 15.55-16.05 Bespreking ingestuurde casusconceptualisaties
- 16.05-16.20 Inleiding op opzetten behandelplan (duur, fasen, evaluatie criteria)
- 16.20-16.40 In tweetallen behandelplan opstellen voor casus ingestuurde CC
- 16.40-16.50 Nabespreking oefening en bespreken huiswerk voor de volgende keer

Huiswerk voor bijeenkomst 2:

Huiswerk voor bijeenkomst 2:

Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst

- Ga na welke knelpunten je hebt meegemaakt m.b.t. experiëntiële technieken
- Ga voor jezelf na welke client met Cluster C-problematiek je zou kunnen gebruiken voor de oefeningen van deze dag
- Aanbeveling: Er is een audiovisuele productie over cluster C. "**Schema therapy for the avoidant, Dependent and Obsessive-Compulsive Personality Disorder**"
www.schematherapy.nl

Programma dag 2 Cluster C-stoornissen Stoelentechniek copingmodus beginfase Imaginaire rescripting oudermodus beginfase	Datum : 13 oktober 2021 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent(en) : Hélène Bögels
---	---

<p>Huiswerk voor bijeenkomst 2: Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ga voor jezelf na welke client met Cluster C-problematiek je zou kunnen gebruiken voor de oefeningen van deze dag • Verzamel knelpunten in de therapeutische relatie bij één of meer cliënten • Ga na welke knelpunten je hebt meegemaakt m.b.t. experiëntiële technieken. • Aanbeveling: Er is een audiovisuele productie over cluster C. "Schema therapy for the avoidant, Dependent and Obsessive-Compulsive Personality Disorder" www.schematherapy.nl
--

09.45-10.10 Ervaringen naar aanleiding van Dag 1

Cluster C modus modellen

10.10-10.45 Inleiding op schematherapie voor cluster C.
10.45-10.55 Koffie/thee

10.55-11.45 Oefening herkennen schemamodi bij cluster C.

Stoelentechniek 1^e fase met coping modus

11.45-12.00 Inleiding
12.00-12.30 Demonstratie met ondertiteling

12.30-13.00 Lunch

13.00-13.30 Oefenen: Stoelentechniek 1^e fase met coping modus in tweetallen
13.30-13.45 Nabespreking

Imaginaire rescripting 1^e fase bij oudermodus (Schuldinducerend)

13.45-14.00 Inleiding
14.00-14.30. Demonstratie

14.30-14.40 Koffie/thee

14.40-15.10 Oefenen
15.10-15.25 Nabespreking

Limited Reparenting bij de kwetsbare kind modus

15.25-15.40 Inleiding
15.40-16.10 Plenaire oefening in Limited Reparenting
16.10-16.40 Oefenen in tweetallen met maken audio flashcard
16.40-16.50 Nabespreken oefening en voorbespreking huiswerk

<p>Huiswerk voor bijeenkomst 3: Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pas de technieken van deze dag toe bij een of meer cliënten. • Ga na welke client met Cluster B-problematiek je zou kunnen gebruiken voor Dag 3

--

<p>Programma dag 3 Suicide/automutilatie & Crisis Cognitieve technieken Narcistische PS: Empathische Confrontatie bij de Zelfverheerlijker Borderline PS met anti-sociale trekken: stoelentechniek bij coping modus</p>	<p>Datum : 10 november 2021 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent(en) : Remco van der Wijngaart</p>
--	---

<p>Huiswerk voor bijeenkomst 3:</p> <p>Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pas de technieken van dag 2 toe bij een of meer cliënten. • Ga na welke client met Cluster B-problematiek je zou kunnen gebruiken voor Dag 3
--

Dag 3: Cluster B-stoornissen-Empathische confrontatie en stoelentechniek

09.45-10.10 Ervaringen naar aanleiding van Dag. 2

Suicide en automutilatie

10.10 - 10.25 Inleiding

Hanteren crisis

10.25 - 10.35 Inleiding

10.35 - 11.00 Plenaire oefening hanteren crisis.

11.00-11.10 Koffie/thee

Cognitieve technieken

11.10-11.25 Inleiding

11.25-11.45 Demonstratie met ondertiteling

11.45-12.15 Oefenen cognitieve techniek

12.15-12.30 Nabespreking

12.30-13.00 Lunch

Narcistische PS

Zelfverheerlijker: Empathische Confrontatie

13.00-13.30 Inleiding op de NPS en empathische confrontatie

13.30-14.00 Demonstratie

14.00-14.30 Oefenen in groepjes van 3-4

14.30-14.45 Nabespreking

14.45-14.55. Koffie/thee

BPS met Anti-sociale trekken

14.55-15.25 Inleiding op methoden en technieken bij overcompenserende coping modi

15.25-15.55 Demonstratie stoelentechniek bij Boze Beschermmer/Pest & aanval

15.55-16.25 Oefenen in groepjes van 3-4

16.25-16.35 Nabespreking

16.35-16.50 Evaluatie van de dag en voorbespreking huiswerk

Huiswerk voor bijeenkomst 4:

Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst

- Lees de casus voor de praktijktoets.
- Pas de technieken van dag 2 & 3 toe bij een of meer cliënten
- Ga na welke vragen je nog hebt over de casus die u voor aanvang van de cursus gemaakt had.

<p>Programma dag 4</p> <p>Praktijktoets De Gezonde Volwassene Imaginaire rescripting midden fase: client rescript Versterken Gezonde Volwassene-stoelentechniek eindfase</p>	<p>Datum : 1 december 2021 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent(en) : Hélène Bögels Remco van der Wijngaart</p>
---	--

<p>Huiswerk voor bijeenkomst 4:</p> <p>Voorafgaand aan deze bijeenkomst te lezen literatuur: zie literatuurlijst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lees de casus voor de praktijktoets. • Pas de technieken van dag 2 toe bij een of meer cliënten • Ga na welke vragen je nog hebt over de casus die u voor aanvang van de cursus gemaakt had.

Praktijktoets

In de praktijktoets demonstreren cursisten een aantal experiëntiële technieken aan de hand van een vooraf uitgedeelde casus (zie toetsing aan het begin van de reader)

10.00-10.25	Rollenspel 1
10.25-10.50	Rollenspel 2
10.50-11.00	Koffie
11.00-11.25	Rollenspel 3
11.25-11.50	Rollenspel 4
11.50-12.15	Rollenspel 5
12.15-12.45	LUNCH
12.45-13.10	Rollenspel 6
13.10-13.35	Rollenspel 7
13.35-13.45	Koffie/thee
13.45-14.00	Evalueren praktijktoets en bespreken van eventuele vragen die je nog hebt over de casus die je voor aanvang van de cursus gemaakt had

Gezonde Volwassene-identificeren

14.00-14.30 Inleiding op gezonde volwassene en plenaire oefening in visualiseren van deze modus & inleiding op imaginaire rescripting midden fase therapie

Imaginaire rescripting midden fase therapie:

Gezonde volwassene van de client rescript

14.30-14.45 Demonstratie imaginaire rescripting midden fase
14.45-15.10 Oefenen in tweetallen
15.10-15.20 Nabespreking

De drie stappen van GV in stoelentechniek

15.20-15.35 Inleiding op de drie stappen van de Gezonde Volwassene
15.35-16.00 Demonstratie versterken Gezonde Volwassene m.b.v. stoelentechniek

16.00-16.20 Tweetallen: Oefening versterken Gezonde Volwassene met behulp van de stoelentechniek over een eigen situatie

16.20-15.30 Nabespreken
16.30-16.40 Evaluatieformulieren invullen
16.40-16.50 Evaluatie van de cursus met uitdelen van certificaten

